

COMENTARI DE TEXTOS HISTÒRICS

0. Què és el comentari de texts històrics?

Un text històric és un document escrit que pot proporcionar-nos, després de la seva interpretació, algun coneixement sobre el passat humà.

L'objecte de comentar un text històric és apropar-nos a la comprensió d'una època històrica a partir dels elements proporcionats pel text. D'aquí la importància de situar el document en el seu context. Cal desentranyar el que el seu autor ha dit, com ho ha dit, quan, per què i on, sempre relacionant-lo amb el seu moment històric.

Per comentar un text seguirem els següents **passos**:

1. Lectura i preparació	4. Comentari del text
2. Classificació del text	5. Crítica del text
3. Anàlisi del text	6. Bibliografia

1. Lectura i preparació

1.1. Prelectura o lectura general del text. En primer lloc, farem una lectura general del text que ens aportí la primera idea sobre el significat del mateix. No farem cap anotació ni subratllada, només llegir.

1.2. Lectura comprensible del text. Ara preparem el text, mitjançant:

- La subratllada de termes.

Se subratllen aquells termes rellevants, que són claus en la comprensió del text i que haurem d'analitzar posteriorment. Poden ser noms, dates, etc.

- La subratllada d'idees fonamentals.

Es realitza sobre aquelles idees que assenyalen les línies principals del text. Constituiran la base de les referències textuals essencials.

- La subratllada de les idees secundàries.

Reforça l'anterior. Convé utilitzar diferent tipus de traç o color que en el precedent.

- Anotacions marginals.

Són de molta utilitat per assenyalar blocs temàtics, fer trucades|crides que aclareixin passatges del text, breus comentaris, etc. Utilitza claus o línies que delimitin les esmentades acotacions.

2. Classificació del text

La classificació correcta del text és el punt inicial de l'anàlisi i comentari de textos. Per classificar correctament un text cal desenvolupar aquestes quatre qüestions:

a. Naturalesa del text	c. Autor
b. Circumstàncies espai-temporals	d. Destinació

a) Naturalesa del text

En aquest primer punt s'ha de determinar la naturalesa temàtica del text, assenyalant-la de forma precisa i breument. En aquest sentit, segons les seves característiques, un text pot ser:

a.1) Segons la font:

- **Primària:** és el material de primera mà relatiu a un fenomen que es desitja investigar
- **Secundària o historiogràfica:** quan es tracta de l'obra d'un historiador o autor posterior als fets, als que tracta amb finalitat investigadora i científica com a estudi o anàlisi del passat històric

a.2) Segons el contingut:

1. **Text jurídic:** quan té caràcter legal, emana de fonts legals o estableix normes de dret, bé a nivell nacional o internacional. Són texts jurídics, per tant, les lleis i decrets de tot tipus, les constitucions, els tractats i acords internacionals...
2. **Text històric-literari:** quan té un notori caràcter subjectiu. Són d'aquest tipus les memòries, les autobiografies, els records històrics, les cartes i notes personals, els articles de premsa i, així mateix, les obres literàries i de pensament que recullen i donen testimoni de la realitat social, per exemple, la novel·la o l'assaig històrics.
3. **Text narratiu:** quan té un caràcter predominantment objectiu, perquè està relacionat amb un fet, circumstància o procés històric determinat, en funció del qual es troba el seu autor. Són d'aquest tipus els discursos, les proclames, les declamacions, resolucions o acords desproveïts de caràcter legal i els escrits o informes de tipus econòmic o social.
4. **Altres tipus:** judicials, fiscals, contractuals, econòmics, religiosos, geogràfics, etc. Alguns texts poden ser classificats a més d'un d'aquests apartats.

b) Circumstàncies espai-temporals:

S'ha de determinar quan i on va ser escrit el text. És imprescindible assenyalar:

1. La data precisa o aproximada en la qual el text va ser elaborat.
2. En els textos que inclouen data aquesta tasca és fàcil i, tot i això, ha de sotmetre's a crítica per assegurar la seva veracitat. En els textos que no inclouen data, aquesta ha de deduir-se del contingut del mateix text. En tot cas, ha d'assenyalar-se el moment històric a què el text correspon de la manera més específica possible.
3. En el cas dels texts historiogràfics i en el d'algunes obres literàries (novel·la històrica, per exemple) cal assenyalar dues dates: la data en la qual s'elabora el text i la data sobre la qual tracta l'esmentat text.
4. La situació i circumstàncies històriques en les quals el text va ser creat, encara que en un sentit concret i determinat. Es tracta, en definitiva, d'assenyalar el context històric relacionat amb el text.

c) Autor

El tercer punt d'aquesta classificació tracta de la identificació de l'autor del text. En aquest cas és precís assenyalar:

- Quan el text té **un autor individual**, cal fixar la seva identitat i es donaran breus dades biogràfiques.
- Quan el text tingui **autor col·lectiu** és precís identificar-lo assenyalant els diversos noms, però destacant entre tots ells el que pugui ser més directament responsable.

d) Destinatari

Identifica a qui es dirigeix el text i els seus propòsits concrets o finalitat. En tal cas indagarem:

- 1. A qui va destinat:** si és a una persona individual o a una col·lectivitat, i si la intenció és que romangui en secret o al contrari sigui divulgat.
- 2. Quina és la seva finalitat:** si té un caràcter públic o privat, si és personal o oficial i si inclou un àmbit nacional o internacional.

3. Anàlisi del text

Una vegada classificat degudament el text, comença l'anàlisi, la qual cosa constitueix la part central del treball. Aquesta part consisteix en l'explicació profunda del contingut del text.

- Destacarem **dos mètodes** per explicar i analitzar el contingut d'un text històric:

El mètode literal: consisteix a seguir un ordre descriptiu. És un mètode senzill que pot ser molt útil quan tenim entre mans un text molt dens.

El mètode lògic: consisteix a reagrupar els passatges i les explicacions d'acord amb la temàtica que conté; resulta útil per a textos mal articulats o confusos.

- En qualsevol cas l'explicació del contingut intern del text ha d'organitzar-se des del nivell més elemental i concret al més complex i general, d'acord amb el següent esquema:

a) Primer nivell: definició i comprensió dels termes, conceptes i dades del text. Això suposa:

- 1. Definir** de manera precisa els noms propis, els noms tècnics, els noms de les institucions i, en general, totes les expressions significatives
- 2. Aclarir** i precisar les al·lusions històriques, les dades i els fets als quals es fa referència en el text.

b) Segon nivell: captació i esbós de l'esquema del text resumint i explicant cada una de les seves parts. D'aquesta manera el text haurà estat esmicolat i estudiat sense que ens quedi gens per comprendre.

4. Comentari

En concret es tracta de partir del text com a base per fer un comentari general relacionat amb el contingut del tractat en l'anàlisi i amb la situació i el moment històric determinat. Consisteix, doncs, a fer una completa exposició del tema al qual ens ha portat el text.

5. Crítica del text

Consisteix a determinar el següent:

- La seva autenticitat i exactitud.
- La seva sinceritat i objectivitat.
- L'interès del text pel seu contingut i per la seva significació en el procés històric

5. Bibliografia

A més de la consultada i treballada, és molt aconsellable, si es coneix, aportar alguna bibliografia relacionada amb el tema tractat, ja es tracti de:

- . Manuals i obres generals.
- . Llibres especialitzats i monografies
- . Articles de revistes.
- . Enllaços a pàgines Web.

Consideracions finals sobre el comentari de textos

L'anàlisi i comentari de cada text i el seu desenvolupament no impliquen l'aplicació concreta de la totalitat d'aquestes normes metodològiques: es pot prescindir de punts o apartats si el considerem oportú o canviar l'ordre, adaptant-nos a les característiques particulars de cada text.

Pel que respecta a l'exposició del comentari, aquesta ha de ser compressible i clara i realitzar-se d'una forma ordenada i articulada. Durant l'exposició de tot el treball feina, han de fer-se constants referències al text que s'analitza i comenta.

Errades més freqüents en el comentari de textos

1. Digressió o disertació

Implica utilitzar el text com a simple pretext per exposar els nostres coneixements sobre algun tema que sorgeix del text, fent poc cas al mateix i, per tant, sense comentar-ho.

2. Paràfrasi Suposa exposar repetitivament el que diu el text, amb un llenguatge més actual però sense aportar res per a la seva interpretació, res que l'expliqui i ens ajudi a comprendre l'època històrica que fa no referència.

3. Desordre Sol reflectir-se de diverses formes, segons els casos: s'inclou tot en la introducció sense cap explicació, es repeteixen les idees, les nocions bàsiques s'expliquen fora de context, no hi ha un fil conductor del discurs, la conclusió no aporta res, etc.

4. Personalisme Quan expressem des d'un punt de vista personal algun tipus de manifestació, judici o opinió. Això és inadmissible ja que l'exercici d'Història ha de tractar de ser objectiu i lliure de prejudicis. Pot valorar-se l'abast, la fiabilitat, etc., del propi document però no considerar bons o detestables, bells o desagradables els fets o objectes a què al·ludeix.